Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MACIEJ SZPUNAR
föredraget den 5 juli 2018 [1]

Mål C-298/17

France Télévisions SA
mot
Playmédia,
Conseil supérieur de l'audiovisuel (CSA),
i närvaro av:
Ministre de la Culture et de la Communication

(begäran om förhandsavgörande från Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike))

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 2002/22/EG – Elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster – Samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter – Begreppet ’företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät som används för distribution av radio- eller tv-sändningar till allmänheten’ – Företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet – Sändningsplikt (’must carry’)”

Inledning

1. För att främja kulturell mångfald och för att garantera allmänhetens tillgång till samtliga viktigare radio- och tv-kanaler, får medlemsstaterna ålägga företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät en sändningsplikt (”must carry”) såvitt avser vissa sådana kanaler. Numera gör internet det emellertid möjligt att sända och att fritt få tillgång till ett allt större antal informationskällor, inbegripet radio och tv, utan de tekniska begränsningar som kännetecknar de sändningstekniker som snabbt har blivit ”klassiska”, bland annat markbunden sändning och sändning via kabel eller satellit. Denna tekniska utveckling har vänt upp och ned på situationen och gjort det till ett privilegium att omfattas av sändningsplikt, varvid de som omfattas av denna plikt potentiellt erhåller en fördel. [2] Därmed uppkommer frågan huruvida – och i förekommande fall på vilka villkor – de regler som har utformats för dessa klassiska sändningstekniker är tillämpliga i den nya miljö som internet utgör.

2. Det aktuella målet utgör en perfekt illustration av detta fenomen och ger domstolen tillfälle att klargöra vad unionsrätten innebär i frågan.

1 Originalspråk: franska.

2 Denna omvälvning är känd sedan länge. Se Nikoltchev, S. (red.), *Avoir ou ne pas avoir les règles du must-carry*, Observatoire européen de l'Audiovisuel, Strasbourg 2005.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3. Artikel 3.1 och 3.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället[3] har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall ge upphovsmän en ensamrätt att tillåta eller förbjuda varje överföring till allmänheten av deras verk, på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet att verken görs tillgängliga för allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dessa verk från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

2. Medlemsstaterna skall ge ensamrätt att tillåta eller förbjuda tillgängliggörandet för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,

a) för utövande konstnärer: av upptagningar av deras framföranden,

b) för fonogramframställare: av deras fonogram,

c) för framställarna av de första upptagningarna av filmer: av originalet och kopior av deras filmer, och

d) för radio- och televisionsföretag: av upptagningar av deras sändningar, trådöverförda såväl som luftburna, inklusive kabel- och satellitsändningar.”

4. Artikel 1.1 och 1.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv)[4] har följande lydelse:

”1. Genom detta direktiv inrättas ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationstjänster, elektroniska kommunikationsnät, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning för att underlätta tillträde för användare med funktionshinder. I detta direktiv fastställs uppgifter för nationella regleringsmyndigheter och inrättas en rad förfaranden för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av regelverket inom hela gemenskapen.

…

3. Detta direktiv och särdirektiven påverkar inte de åtgärder som i enlighet med gemenskapslagstiftningen vidtagits på gemenskapsnivå eller nationell nivå för att arbeta för mål som avser allmänintresset, särskilt när det gäller reglering av innehåll och audiovisuell politik.”

3 EGT L 167, 2001, s. 10.

4 EGT L 108, 2002, s. 33, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG av den 25 november 2009 (EUT L 337, 2009, s. 37) (nedan kallat direktiv 2002/21).

5. Artikel 2 leden a, c, l och m i nämnda direktiv har följande lydelse:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *elektroniskt kommunikationsnät*: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser, inbegripet nätkomponenter som inte är aktiva, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet Internet) och markbundna mobilnät, elnätsystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, rundradionät samt kabel-tv-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs.

…

c) *elektronisk kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät, däribland teletjänster och överföringstjänster i nät som används för rundradio, men inte tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförts med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över detta innehåll. Den omfattar inte de av informationssamhällets tjänster enligt definitionen i artikel 1 i direktiv 98/34/EG[5] som inte helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

…

l) *särdirektiv*: … direktiv 2002/22/EG[6] (direktivet om samhällsomfattande tjänster) …

m) *tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät*: etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät.

…”

6. I artikel 2 första stycket i direktiv 2002/22 föreskrivs följande:

”I detta direktiv skall de definitioner som anges i artikel 2 i direktiv [2002/21] … gälla.”

7. Artikel 31.1 första stycket i direktiv 2002/22 har följande lydelse:

”Företag som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion och som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten, där ett betydande antal slutanvändare av sådana nät använder dem som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och tv-sändningar, får av medlemsstaterna åläggas skälig sändningsplikt (’must carry’) för överföring av vissa angivna radio- och tv-sändningar och tilläggstjänster, särskilt tjänster för att ge slutanvändare med funktionshinder lämpligt tillträde. Sådan sändningsplikt ska endast införas när det är nödvändigt för att uppfylla mål avseende allmänintresset som klart definierats av varje medlemsstat, och de ska vara proportionella och öppna för insyn.”

5 Europaparlamentets och rådets direktiv av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 1998, s. 37), vilket har upphävts genom och ersatts av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 2015, s. 1).

6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108, 2002, s. 51), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 november 2009 (EUT L 337, 2009, s. 11) (nedan kallat direktiv 2002/22).

Fransk rätt

8. Artikel 2-1 i loi no 86-1067, du 30 septembre 1986, relative à la liberté de communication (lag 86-1067 av den 30 september 1986 om kommunikationsfrihet)[7] har följande lydelse:

”I denna lag avses med tjänstedistributör den som med ett tv- eller radioprogramföretag ingår avtal i syfte att göra audiovisuella kommunikationstjänster tillgängliga för allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät i den mening som avses i artikel L. 32-2 i code des postes et des communications électroniques [lag om post och elektronisk kommunikation]. Även den som tillhandahåller sådana tjänster genom att ingå avtal med andra distributörer anses vara tjänstedistributör.”

9. I artikel 34-2 I i samma lag föreskrivs följande:

”Inom Frankrikes europeiska territorium är tjänstedistributörer i ett nät som inte använder markbundna frekvenser som har tilldelats av Conseil supérieur de l’audiovisuel [Tillsynsmyndigheten för radio och tv, Frankrike] skyldiga att kostnadsfritt ställa följande tv-sändningar till sina abonnenters förfogande: sändningar från de företag som avses i artikel 44 I och från kanalen Arte, vilka utnyttjar det analoga marknätet, samt sändningar från kanalen TV 5 och de tv-sändningar från det företag som avses i artikel 44 I vilka sänds via det digitala marknätet och som syftar till att förbättra kännedomen om de utomeuropeiska delarna av Frankrike och särskilt är avsedda för allmänheten i Frankrikes europeiska territorium. Detta gäller dock inte om nämnda företag anser att tillhandahållandet av sändningarna är uppenbart oförenligt med fullgörandet av deras public service-uppdrag. Om tjänstedistributörerna erbjuder digitala sändningar, ska de även kostnadsfritt ställa tv-sändningar från de ovannämnda företagen som sänds via det digitala marknätet till sina digital-tv-abonnenters förfogande.

…”

Målet vid den nationella domstolen, förfarandet och tolkningsfrågorna

10. Bolaget France Télévisions är det offentliga programföretag vars tv-kanaler är föremål för sändningsplikt med stöd av artikel 34–2 i lagen om kommunikationsfrihet. Utöver klassiska markbundna sändningar erbjuder France Télévisions även direktuppspelning av sina tv-kanaler på sin internetplats.

11. Bolaget Playmédia driver en internetplats där det bland annat erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av ett flertal tv-kanaler, bland annat av dem som tillhör France Télévisions. Att använda internetplatsen är kostnadsfritt och Playmédias verksamhet är reklamfinansierad.

12. Playmédia önskade ingå ett distributionsavtal med France Télévisions men lyckades inte få till stånd något sådant avtal. Därför stämde Playmédia France Télévisions inför domstol och yrkade att France Télévisions skulle föreläggas att ingå ett sådant avtal med hänvisning till att France Télévisions på grund av sändningsplikten enligt artikel 34–2 i lagen om kommunikationsfrihet var skyldigt att låta Playmédia sända dess kanaler. France Télévisions framställde genkäromål mot Playmédia med hänvisning till intrång i dess immateriella rättigheter.

13. Både i första och i andra instans ogillades Playmédias talan medan France Télévisions vann bifall för sina yrkanden i genkäromålet. Playmédia överklagade vidare till Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike), som genom dom av den 5 juli 2017 beslutade att vilandeförklara målet om överklagande i avvaktan på EU-domstolens avgörande i det här aktuella målet.

7 I den version som är tillämplig i målet vid den nationella domstolen.

14. Parallellt med de ovannämnda domstolsprocesserna hänsköt Playmédia sin tvist med France Télévisions till Conseil supérieur de l'audiovisuel (Tillsynsmyndigheten för radio och tv, Frankrike) (nedan kallad CSA) för avgörande. Sedan en mindre justering som CSA fann nödvändig hade gjorts i fråga om funktionssättet för Playmédias internetplats, förelade CSA genom beslut av den 27 maj 2015 France Télévisions att inte motsätta sig vidaresändning av sina program på nämnda internetplats. France Télévisions överklagade beslutet till Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike) och yrkade att det skulle ogiltigförklaras.

15. Under dessa omständigheter beslutade Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska ett företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet enbart på grund av detta faktum anses utgöra ett företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät som används för distribution av radio- eller tv-sändningar till allmänheten i den mening som avses i artikel 31.1 i [direktiv 2002/22]?

2) Om den första frågan ska besvaras nekande, kan då en medlemsstat, utan att åsidosätta [direktiv 2002/22] eller andra unionsrättsliga bestämmelser, föreskriva en sändningsplikt som omfattar radio- eller tv-programtjänster både för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och för företag som utan att tillhandahålla sådana nät erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet?

3) Om den andra frågan ska besvaras jakande, får då medlemsstaterna avstå från att kräva att samtliga villkor för sändningsplikt som anges i artikel 31.1 i [direktiv 2002/22] är uppfyllda såvitt avser tjänstedistributörer som inte tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät, trots att dessa villkor enligt direktivet måste vara uppfyllda såvitt avser företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät?

4) Om en medlemsstat har infört en sändningsplikt som avser vidaresändning i vissa nät av vissa radio- eller tv-programtjänster, kan den medlemsstaten då utan att åsidosätta [direktiv 2002/22] föreskriva en skyldighet för radio- eller tv-programföretagen att godta att dessa tjänster vidaresänds i dessa nät, inbegripet – såvitt avser vidaresändning på en internetplats – när det berörda radio- eller tv-programföretaget självt sänder sina egna program på internet?

5) Ska bedömningen, såvitt avser sändningar via internet, av det i artikel 31.1 i [direktiv 2002/22] angivna villkoret att ett betydande antal slutanvändare av nät som omfattas av sändningsplikt ska använda dessa nät som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och tv-sändningar göras med hänsyn till samtliga användare som tittar på tv-program via direktuppspelning och direktuppspelning i realtid på internet eller endast med hänsyn till användarna av den internetplats som omfattas av sändningsplikten?”

16. Begäran om förhandsavgörande inkom till domstolen den 23 maj 2017. Skriftliga yttranden har ingetts av France Télévisions, Playmédia, den franska, den litauiska och den polska regeringen och av Europeiska kommissionen. France Télévisions, Playmédia, den franska regeringen och kommissionen var företrädda vid den muntliga förhandlingen den 30 maj 2018.

Bedömning

Den första tolkningsfrågan

17. Den hänskjutande domstolen har ställt sin första tolkningsfråga till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida ett företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet ska anses utgöra ett företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten i den mening som avses i artikel 31.1 första stycket i direktiv 2002/22.

18. Jag anser, i likhet med samtliga berörda som har ingett yttranden i det aktuella målet med undantag av Playmédia, att den frågan ska besvaras nekande.

19. De direktiv som tillsammans utgör det gemensamma regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, bland annat direktiv 2002/22, grundar sig på en ytterst tydlig åtskillnad mellan å ena sidan tillhandahållandet av infrastrukturen för sådana nät och å andra sidan tillhandahållandet av det innehåll som sprids på dessa nät och tillhandahållandet av andra tjänster med hjälp av dessa nät. Denna åtskillnad framgår tydligt av ett flertal bestämmelser i de berörda direktiven.

20. I skäl 5 i direktiv 2002/21 anges exempelvis att ”[d]et är nödvändigt att särskilja regleringen av överföringen från regleringen av innehållet”, varför ”[i]nnehållet i tjänster som tillhandahålls via elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster … [inte] omfattas … av” det gemensamma regelverket för elektroniska kommunikationsnät. Samma åtskillnad avspeglas vidare i artikel 1.3 i direktiv 2002/21, där det anges att det direktivet och särdirektiven inte påverkar de åtgärder som har vidtagits för att arbeta för mål som avser allmänintresset, särskilt när det gäller reglering av innehåll och audiovisuell politik. Slutligen anges det uttryckligen i definitionen av de elektroniska kommunikationstjänster som omfattas av det gemensamma regelverket, vilken återfinns i artikel 2 led c i direktiv 2002/21, att dessa tjänster inte inbegriper ”tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförts med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över detta innehåll”, och till yttermera visso inbegriper dessa tjänster, enligt samma definition, inte heller de av informationssamhällets tjänster [8] ”som inte helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät”.

21. Tjänster i form av tillhandahållande av innehåll är på motsvarande sätt undantagna från tillämpningsområdet för sändningsplikten enligt direktiv 2002/22. I skäl 45 i det direktivet anges uttryckligen att ”[t]jänster igenom vilka innehåll såsom saluföring av ett utbud av ljud- eller tv-sändningsinnehåll tillhandahålls omfattas inte av det gemensamma regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Leverantörer av sådana tjänster bör inte åläggas skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster med avseende på denna verksamhet”.

22. Artikel 31 i direktiv 2002/22, genom vilken det införs en möjlighet att föreskriva sändningsplikt, ska tolkas mot bakgrund av ovanstående. Enligt den bestämmelsen får sändningsplikt åläggas ”[f]öretag … som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten”. Med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät avses enligt definitionen i artikel 2 led m i direktiv 2002/21 ”etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät”.

8 I den mening som avses i direktiv 2015/1535.

23. Det är uppenbart att ett företag som erbjuder uppspelning av tv-program på internet inte tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät utan ett innehåll som skickas till företagets användare med hjälp av ett sådant nät (i det aktuella fallet internet). Ett sådant företag är därför inte leverantör utan användare av ett sådant nät. Dess tjänst är uppenbart att hänföra till kategorin informationssamhällets tjänster, men den utgörs inte vare sig helt eller huvudsakligen av överföring av signaler, eftersom själva överföringen ombesörjs av internetleverantörer. Att inte hålla isär dessa båda verksamheter skulle strida mot kravet enligt artikel 12 i direktiv 2000/31[9] på att internetleverantörer ska förhålla sig neutrala till det innehåll som överförs.

24. Playmédia saknar följaktligen fog för sitt påstående att bolaget tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät i den mening som avses i artikel 2 led m i direktiv 2002/21 och därför omfattas av den sändningsplikt som föreskrivs i artikel 31 i direktiv 2002/22. Att tillhandahålla ett nät i den bemärkelse som avses i den bestämmelsen innebär att mot ersättning se till att nätet fungerar, vilket förutsätter ett visst mått av kontroll över nätets funktion. En användare vars roll inskränker sig till att erbjuda ett visst innehåll som är åtkomligt tack vare det berörda nätet saknar sådan kontroll och kan därför inte anses vara den som tillhandahåller nätet i fråga. I motsats till vad Playmédia har gjort gällande i sitt yttrande, är det inte möjligt att med framgång hävda att man tillhandahåller ett nät enbart med hänvisning till att man använder nätet för att tillgodose behov i sin ekonomiska verksamhet. Till yttermera visso består Playmédias verksamhet inte i att överföra signaler i ett nät (internet) utan i att producera signaler. Det är de som tillhandahåller nätet och erbjuder åtkomst till detta som överför signalerna, varvid de tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst i den mening som avses i artikel 2 led c i direktiv 2002/21; denna tjänst tillhandahålls såväl Playmédia som Playmédias abonnenter.

25. Jag föreslår således att den första tolkningsfrågan ska besvaras med att artikel 31.1 första stycket i direktiv 2002/22 ska tolkas så, att ett företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet inte ska anses utgöra ett företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten i den mening som avses i den bestämmelsen.

Den andra och den fjärde tolkningsfrågan

Inledande anmärkningar

26. Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra tolkningsfråga till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida direktiv 2002/22 eller någon annan unionsrättslig bestämmelse utgör hinder för att en medlemsstat inför en sändningsplikt liknande den som föreskrivs i artikel 31 i det direktivet för företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet men som inte träffas av den artikeln.

27. Sändningsplikten enligt artikel 34–2 i den franska lagen om kommunikationsfrihet har ett mer vittgående tillämpningsområde än sändningsplikten enligt artikel 31 i direktiv 2002/22. Den franska sändningsplikten omfattar inte endast de företag som tillhandahåller nät utan även de företag som erbjuder åtkomst till tv-kanaler på dessa nät. Jag anser emellertid – i motsats till de farhågor som den franska regeringen har gett uttryck för, bland annat vid den muntliga förhandlingen – att den aktuella frågan ska förstås så, att den inte avser huruvida den franska sändningsplikten allmänt är förenlig med unionsrätten utan endast huruvida det är förenligt med unionsrätten att tillämpa sändningsplikt på företag som erbjuder uppspelning av tv-program på internet när de berörda tv-programföretagen själva sänder samma program på internet och därvid gör dem fritt tillgängliga.

9 Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (”Direktiv om elektronisk handel”) (EGT L 178, 2000, s. 1).

28. En sådan sändningsplikt medför nödvändigtvis en skyldighet för de berörda tv-programföretagen att godta att de sändningspliktiga företagen sänder deras program. Härvidlag ska det noteras att denna skyldighet för tv-programföretagen (”must offer”) numera, särskilt när det gäller internet, ofta väger betydligt tyngre än själva sändningsplikten (”must carry”). Såvitt avser internet saknas i själva verket den begränsade överföringskapacitet som utgjorde huvudskälet till att sändningsplikten en gång infördes. I den hårda konkurrensen på internet är företagen på jakt efter attraktivt innehåll som kan locka trafik till deras internetplatser och därigenom öka deras reklamintäkter. Detta betyder att det är mycket fördelaktigt för dem att omfattas av sändningsplikt – eller snarare, som Playmédia för övrigt uttryckte saken i sitt yttrande, att *åtnjuta* sändningsplikt på samma sätt som de åtnjuter fördelarna med den ”must offer”-skyldighet som åligger tv-programföretagen.

29. Därför anser jag det lämpligt att ta upp den andra tolkningsfrågan tillsammans med den fjärde, så att förenligheten med unionsrätten kan prövas både för”must carry”-skyldigheten och för ”must offer”-skyldigheten. Frågan blir således huruvida direktiv 2002/22 eller någon annan unionsrättslig bestämmelse utgör hinder för att en medlemsstat inför sändningsplikt för företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet men inte träffas av artikel 31 i det direktivet och därmed också inför en med denna sändningsplikt sammanhängande skyldighet för de berörda tv-programföretagen att inte motsätta sig sändningen.

30. Inledningsvis ska det påpekas att den hänskjutande domstolen inte närmare har angett vilka unionsrättsliga bestämmelser utöver direktiv 2002/22 som eventuellt skulle kunna utgöra hinder för en sådan skyldighet. Vissa av dem som har inkommit med yttranden, bland annat kommissionen, har kortfattat tagit upp några potentiella rättsliga problem, men frågan har inte diskuterats på djupet vare sig i det nationella målet eller i det här aktuella målet. En del indikationer på sändningspliktens förenlighet med unionsrätten står emellertid att finna i domstolens praxis rörande friheten att tillhandahålla tjänster. Vidare pågår det enligt vad parterna i det nationella målet har uppgett ett separat förfarande på nationell nivå som rör upphovsrättsliga problem, och domstolen ställde också en specifik fråga om detta som skulle besvaras vid den muntliga förhandlingen. Därför kommer jag att diskutera dessa båda områden, i synnerhet eftersom jag anser att de faktiskt ger upphov till vissa svårigheter.

Direktiv 2002/22

31. I det gemensamma regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster görs det, som jag redan har nämnt i min prövning av den första tolkningsfrågan, tydlig åtskillnad mellan tillhandahållandet av infrastruktur och tillhandahållandet av innehåll. Nämnda regelverk omfattar endast tillhandahållandet av infrastrukturen, medan innehållet ligger helt och hållet utanför dess tillämpningsområde. Följaktligen utgör det gemensamma regelverkets bestämmelser inte hinder för bestämmelser som avser innehåll, oavsett om dessa införs på unionsnivå eller på nationell nivå. Detta framgår mycket tydligt av artikel 1.3 i direktiv 2002/21, och samma princip bekräftas också, såvitt mer specifikt avser bestämmelser om sändningsplikt, av skäl 45 sista meningen i direktiv 2002/22.

32. Således utgör bestämmelserna i direktiv 2002/22 inte hinder för att en medlemsstat inför sändningsplikt som sådan för företag som inte träffas av artikel 31 i det direktivet.

Friheten att tillhandahålla tjänster

33. Av domstolens praxis framgår att en sändningsplikt av det aktuella slaget, oavsett om den faller inom tillämpningsområdet för direktiv 2002/22 eller inte, alltid utgör en inskränkning i den frihet att tillhandahålla tjänster som stadfästs i artikel 56 FEUF.[10] Så är fallet även om endast inhemska företag omfattas av sändningsplikten, eftersom denna direkt påverkar villkoren för tillträde till tjänstemarknaden i den berörda medlemsstaten.[11] Vanligtvis avser sändningsplikten nämligen inhemska tv-kanaler, eftersom det är dessa som konkret eftersträvar de kulturpolitiska mål som sändningsplikten grundar sig på. Att utländska tv-programföretag inte omfattas av sändningsplikt innebär att de missgynnas i så måtto att de måste förhandla om tillträde till sändningsnäten på marknadsmässiga villkor.

34. En sådan inskränkning kan motiveras bland annat med hänvisning till tvingande skäl av allmänintresse som har anknytning till kulturpolitiken.[12] För att en sändningsplikt ska anses motiverad måste emellertid vissa villkor vara uppfyllda. Närmare bestämt ska det mål som eftersträvas genom sändningsplikten vara av allmänintresse, vilket exempelvis är fallet om målet är att inom ramen för en medlemsstats kulturpolitik bibehålla mångfalden i tv-programutbudet i den medlemsstaten. Vidare ska sändningsplikten stå i proportion till det eftersträvade målet, vilket innebär att tillämpningsförfarandet ska vara öppet och grundas på objektiva, icke-diskriminerande och i förväg kända kriterier.[13]

35. Det ankommer på de nationella domstolarna att kontrollera huruvida dessa villkor är uppfyllda. Under sådana omständigheter som är för handen i det nationella målet – där det berörda tv-programföretaget självt sänder sina program på internet och därvid gör dem fritt tillgängliga medan det företag som eventuellt omfattas av sändningsplikt sänder dessa program via en internetlänk till nämnda tv-programföretags internetplats – är det emellertid fullt rimligt att fråga sig huruvida den aktuella sändningsplikten fortfarande har allmänintresse. Skulle det exempelvis inte vara tillräckligt att ålägga det berörda tv-programföretaget (som är ett offentligt företag) att sända sina program på internet och därvid göra dem fritt tillgängliga, något som företaget ändå redan gör?

36. Sändningsplikten avsåg ursprungligen att tv-program som sändes med hjälp av en viss teknik (i princip markbunden) skulle vidaresändas med hjälp av en annan teknik (kabel eller satellit). Motiveringen var att de som hade kabel- eller satellit-tv kunde sakna den tekniska utrustning som behövdes för att ta emot markbundna sändningar eller befinna sig på platser där det saknades täckning för sådana sändningar. Dessutom tillät tv-apparaterna inte alltid att flera mottagningsmetoder användes på samma gång. Den som använde kabel kunde exempelvis inte ta emot markbundna sändningar. Sändningsplikten garanterade således att tv-tittarna fick tillgång till vissa tv-kanaler oavsett vilken mottagningsteknik de hade valt.

37. Dessa överväganden är inte längre relevanta i en situation där både den ursprungliga sändningen och den sändning som eventuellt ska omfattas av sändningsplikt sker med användning av samma teknik, nämligen internet. En tittare som har tillgång till internet kan lika enkelt gå in på Playmédias internetplats som på France Télévisions. Att Playmédia vidaresänder France Télévisions program är således inte en förutsättning för att tittare som tar emot tv via internet ska kunna få tillgång till de programmen.

38. Det är visserligen riktigt – som den franska regeringen också har framhållit – att det kan vara bekvämare för en internetanvändare att kunna få tillgång till program från flera olika tv-programföretag på en enda internetplats i stället för att behöva gå till dessa olika företags egna internetplatser. Man kan emellertid på goda grunder fråga sig huruvida ett sådant

10 Dom av den 13 december 2007, United Pan-Europe Communications Belgium m.fl. (C-250/06, EU:C:2007:783, punkt 38).

11 Dom av den 13 december 2007, United Pan-Europe Communications Belgium m.fl. (C-250/06, EU:C:2007:783, punkterna 32–36).

12 Dom av den 13 december 2007, United Pan-Europe Communications Belgium m.fl. (C-250/06, EU:C:2007:783, punkterna 41 och 42).

13 Dom av den 13 december 2007, United Pan-Europe Communications Belgium m.fl. (C-250/06, EU:C:2007:783, domslutet).

bekvämlighetsargument verkligen kan motivera den börda som drabbar de företag som omfattas av sändningsplikt (exempelvis med anknytning till kravet på att utverka tillstånd från upphovsrättsinnehavarna) och den börda som de berörda tv-programföretagen drabbas av till följd av ”must offer”-skyldigheten. Detta är något som den hänskjutande domstolen bör beakta när den bedömer det proportionerliga i att företag som vidaresänder tv-program på internet åläggs sändningsplikt.

39. Avslutningsvis vill jag erinra om en ståndpunkt som den franska regeringen har gett uttryck för i sitt yttrande, nämligen att den sändningsplikt som föreskrivs i fransk rätt inte skulle vara tillämplig på sådana företag som Playmédia. Den ståndpunkten delas inte av CSA, den franska tillsynsmyndigheten för radio och tv. I detta sammanhang vill jag påpeka – även om EU-domstolen naturligtvis saknar behörighet att tolka medlemsstaternas nationella rätt – att artikel 34–2 i lagen om kommunikationsfrihet förefaller innehålla ett krav på vidaresändning av program som har sänts markbundet, medan Playmédia inskränker sig till att erbjuda en länk till France Télévisions internetplats.

40. Det huvudsakliga syftet med de föreskrifter som reglerar åläggandet av sändningsplikt – oavsett om dessa föreskrifter grundar sig på artikel 31 i direktiv 2002/22 eller följer av domstolens praxis – är att skydda de företag som omfattas av sändningsplikt från att behöva betala oskäliga avgifter. I den situation som internet har gett upphov till (vilken beskrivs ovan i punkt 28) ska dessa föreskrifter emellertid också garantera rättssäkerheten för de berörda tv-programföretagen. Enligt domstolens ovan angivna praxis ska förfarandet för tillämpning av sändningsplikten vara öppet och grundas på objektiva, icke-diskriminerande och i förväg kända kriterier. Med tanke på detta anser jag att sändningsplikt inte kan åläggas (eller, annorlunda uttryckt, beviljas) genom ett individuellt beslut på begäran av ett företag som önskar få tillgång till ett attraktivt innehåll, såvida det inte är fastställt att det företaget verkligen träffas av den bestämmelse i nationell rätt genom vilken sändningsplikten inrättas.

Upphovsrätt

41. Tv-programföretagen har i förhållande till sina sändningar vissa rättigheter som står upphovsrätten nära.[14] Dessutom kan sändningarna utgöra eller innehålla verk som själva skyddas av upphovsrätt eller andra närstående rättigheter.[15] Normalt inhämtar tv-programföretagen tillstånd att använda sådana verk i sändningsverksamheten från innehavarna av de berörda rättigheterna. I övrigt förblir verken upphovsrättsligt skyddade.

42. Det är riktigt – som Playmédia har framhållit – att en sändningsplikt alltid ger upphov till en upphovsrättslig problematik, oavsett om sändningsplikten åläggs ”klassiska” nätleverantörer eller företag som sänder tv-program på internet. De förändringar som har nämnts i punkt 28 i detta förslag till avgörande såvitt avser förhållandet mellan ”must carry”-skyldigheten och ”must offer”-skyldigheten har emellertid förändrat situationen även på det upphovsrättsliga området. När sändningsplikten var uppenbart fördelaktig för de berörda tv-programföretagen i så måtto att den gav fler tittare tillgång till deras sändningar, var dessa företag i egenskap av upphovsrättsinnehavare också benägna att ge de sändningspliktiga leverantörerna tillstånd. De upphovsrättsliga rättigheterna, som förvisso iakttogs, vållade då inte några större problem i samband med sändningsplikten. Numera, när sändningsplikten snarast framstår som en fördel för de företag som omfattas av den, är situationen en annan. Tv-programföretagen kan nämligen motsätta sig att deras program vidaresänds av innehållsleverantörer som de kan uppfatta som sina konkurrenter, exempelvis på reklammarknaden. Följaktligen kan upphovsrätten utgöra ett hinder för fullgörandet av sändningsplikten. Detta är ett problem som måste beaktas i samband med åläggande och genomförande av sändningsplikt.

14 Artikel 3.2 d i direktiv 2001/29.

15 Bland annat den rätt till överföring av verk till allmänheten som föreskrivs i artikel 3 i direktiv 2001/29.

43. Det framgår klart och tydligt av domstolens praxis att vidaresändning genom direktuppspelning och direktuppspelning i realtid via internet av tv-program är att betrakta som en överföring till allmänheten av verk som ingår i dessa program i den mening som avses i artikel 3 i direktiv 2001/29.[16] Så är fallet även när vidaresändningen avser tv-kanaler som har ett public service-uppdrag.[17] En nationell lagstiftning enligt vilken verk som ingår i sådana kanalers sändningar inte är upphovsrättsligt skyddade skulle således strida mot den ovannämnda unionsrättsliga bestämmelsen.[18]

44. Av det ovan anförda följer att en vidaresändning av tv-program på internet som utförs av ett annat företag än det tv-programföretag som ursprungligen sände programmet i princip utgör en överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3 i direktiv 2001/29. Det är därför inte möjligt att genom nationell lagstiftning ålägga företag som utför sådan vidaresändning en sändningsplikt som är knuten till en skyldighet för de berörda tv-programföretagen att inte motsätta sig vidaresändningen, såvida det inte också ställs krav på att de vidaresändande företagen ska inhämta förhandstillstånd från de berörda upphovsrättsinnehavarna.

45. I motsats till vad Playmédia har gjort gällande i sitt yttrande, har sändningsplikten inte företräde framför de upphovsrättsliga rättigheter och de upphovsrätten närstående rättigheter som skyddar tv-sändningar och verk som ingår i sådana sändningar. Något sådant företräde följer nämligen inte av någon unionsrättslig bestämmelse på det upphovsrättsliga området. Att företagen kan åläggas sändningsplikt befriar dem inte från andra rättsliga skyldigheter som gäller för tv-sändningsverksamhet, exempelvis skyldigheten att inhämta tillstånd från innehavarna av de berörda upphovsrättsliga rättigheterna.

46. Så är i särskilt hög grad fallet i en sådan situation som den som är för handen i det nationella målet, där de företag som skulle åläggas sändningsplikt inte är nätleverantörer som omfattas av artikel 31 i direktiv 2002/22 utan innehållsleverantörer som inte träffas av den bestämmelsen. Till skillnad från nätleverantörerna, som inte gör något annat än att överföra signaler på ett i förhållande till det överförda innehållet neutralt sätt, ägnar sig nämligen innehållsleverantörerna åt att kommersiellt utnyttja de verk som ingår i nämnda innehåll, och detta faller direkt inom tillämpningsområdet för upphovsrättsinnehavarnas ensamrätter. Följaktligen kan sådana företag inte åläggas en sändningsplikt som innebär att de ovannämnda ensamrätterna inte iakttas.

47. Det är riktigt att EU-domstolens ståndpunkt såsom den har beskrivits i punkt 43 i detta förslag till avgörande i någon mån förefaller ha luckrats upp genom domen i målet AKM,[19] där EU-domstolen slog fast att en samtidig, fullständig och oförändrad överföring av radio- och tv-sändningar från det nationella radio- och tv-bolaget med hjälp av ledningar inom landet – det vill säga med en annan teknik än den som användes för den ursprungliga radio- eller tv-sändningen – inte utgör en överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29, eftersom den publik som överföringen görs till inte kan anses utgöra en ny publik.[20] Som jag ser saken, förefaller emellertid den lösningen från EU-domstolens sida förutsätta att upphovsrättsinnehavarna beaktade den berörda vidaresändningen när de gav tillstånd till den ursprungliga sändningen (EU-domstolen överlät på den hänskjutande domstolen att kontrollera att så verkligen var fallet).[21]

16 Dom av den 7 mars 2013, ITV Broadcasting m.fl. (C-607/11, EU:C:2013:147, punkt 1 i domslutet).

17 Dom av den 1 mars 2017, ITV Broadcasting m.fl. (C-275/15, EU:C:2017:144, domslutet).

18 Dom av den 1 mars 2017, ITV Broadcasting m.fl. (C-275/15, EU:C:2017:144, domslutet).

19 Dom av den 16 mars 2017 (C-138/16, EU:C:2017:218) (nedan kallad AKM-domen).

20 Dom av den 16 mars 2017, AKM (C-138/16, EU:C:2017:218, punkterna 18, 26, 29 och 30).

21 Se dom av den 16 mars 2017, AKM (C-138/16, EU:C:2017:218, punkterna 28 och 29 samt första stycket i domslutet).

48. AKM-domen är visserligen inte helt tydlig på denna punkt, men varje annan tolkning skulle innebära en kraftig omsvängning i förhållande till den regel som följer av domen i målet ITV Broadcasting m.fl., [22] enligt vilken frågan huruvida det föreligger en ny publik saknar relevans när en annan teknik används, och det finns inget i AKM-domen som tyder på att domstolen avsåg att göra en sådan omsvängning. [23]

49. I det nationella målet förefaller upphovsrättsinnehavarna inte ha beaktat att France Télévisions program skulle vidaresändas av Playmédia, med tanke på att det pågår ett mål angående detta vid Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike). Under alla omständigheter är det inte möjligt att förutsätta ett sådant beaktande såvitt avser de behov som följer av en sändningsplikt som går utöver den som föreskrivs i artikel 31 i direktiv 2002/22, i synnerhet med tanke på att det i fransk nationell rätt (att döma av de yttranden som har ingetts i det aktuella målet) är oklart huruvida sådana företag som Playmédia omfattas av den berörda sändningsplikten – den franska regeringen anser att de inte omfattas, vilket strider mot den ståndpunkt som kommer till uttryck i det beslut som är omtvistat i det nationella målet. Det beslutet antogs för övrigt enbart på begäran av Playmédia, som önskade ha möjlighet att låta sitt utbud omfatta France Télévisions program, och det torde vara ytterst svårt för upphovsrättsinnehavare att förutse vilka företag verksamma på internet som kan tänkas vara intresserade av att vidaresända program som deras verk ingår i.

50. Att France Télévisions också vidaresänder sina program genom direktuppspelning i realtid på sin egen internetplats påverkar inte det konstaterandet. Eftersom den vidaresändning på internet som Playmédia utför är oberoende av den som France Télévisions utför, ska Playmédias vidaresändning nämligen anses använda en annan teknik, vilket betyder att den ska bedömas separat i upphovsrättsligt hänseende.

51. Denna slutsats kan inte ifrågasättas med hänvisning till Playmédias påstående att företaget sedan 2014 har vidaresänt France Télévisions program genom att länka till de program som France Télévisions vidaresänder på sin internetplats och inte genom att spela in de markbundna sändningarna av dessa program. Playmédia har hävdat att det följer av domstolens praxis att skapandet av sådana länkar inte utgör någon överföring till allmänheten i den mening som avses i artikel 3 i direktiv 2001/29, varför det inte skulle krävas något tillstånd från upphovsrättsinnehavarna.

52. Detta är emellertid inte något som domstolen har att utreda. Tolkningsfrågorna i det aktuella målet rör inte Playmédias verksamhet som sådan utan medlemsstaternas eventuella möjlighet att föreskriva sändningsplikt för dem som driver internetplatser. Enligt min uppfattning kan en sändningsplikt inte grunda sig på länkar till program som vidaresänds på internet, redan av det skälet att det kan tänkas att inte samtliga program som berörs av sändningsplikt vidaresänds på internet, på ett sådant sätt att de är fritt tillgängliga, av de tv-programföretag som ursprungligen har sänt dem. Dessutom är varje internetlänk till sin natur beroende av det som den länkar till. Om ett tv-programföretag upphörde att vidaresända sina program på internet eller begränsade tillgången till programmen, vore detta tillräckligt för att ett sändningspliktigt företag skulle sakna möjlighet att fullgöra sändningsplikten. Att låta en sändningsplikt grunda sig på internetlänkar är därför inte en framkomlig väg i rättsligt hänseende.

Förslag till svar

53. Jag föreslår således att den andra och den fjärde tolkningsfrågan ska besvaras med att direktiv 2002/22 ska tolkas så, att det inte utgör hinder för att en medlemsstat ålägger företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet en skyldighet att sända vissa tv-program. Det mål som eftersträvas genom en sådan sändningsplikt ska emellertid vara av

22 Dom av den 7 mars 2013 (C-607/11, EU:C:2013:147).

23 För övrigt har domstolen bekräftat den aktuella regeln efter det att den meddelade AKM-domen (C-138/16, EU:C:2017:218); se dom av den 29 november 2017, VCAST (C-265/16, EU:C:2017:913, punkterna 48–50).

allmänintresse, vilket exempelvis är fallet om målet är att inom ramen för medlemsstatens kulturpolitik bibehålla mångfalden i tv-programutbudet i medlemsstaten. Vidare ska sändningsplikten stå i proportion till det eftersträvade målet, vilket innebär att tillämpningsförfarandet ska vara öppet och grundas på objektiva, icke-diskriminerande och i förväg kända kriterier. Det ankommer på de nationella domstolarna att bedöma huruvida dessa båda villkor är uppfyllda. Därutöver ska de berörda företagen också inhämta förhandstillstånd från dem som innehar upphovsrättsliga eller upphovsrätten närstående rättigheter vilka skyddar det innehåll som ingår i de ovannämnda programmen.

Den tredje tolkningsfrågan

54. Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje tolkningsfråga till EU-domstolen för att få klarhet i huruvida de villkor som en sändningsplikt enligt artikel 31 i direktiv 2002/22 ska uppfylla är bindande för en medlemsstat som föreskriver en sändningsplikt som faller utanför tillämpningsområdet för nämnda artikel.

55. Artikel 31 i direktiv 2002/22 utgör en integrerande del av det gemensamma regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Syftet med den artikeln är att företag som tillhandahåller sådana nät eller tjänster inte ska kunna åläggas en oproportionerligt omfattande sändningsplikt som kan undergräva deras verksamhet och lönsamhet. En eventuell sändningsplikt för företag vilka inte träffas av det gemensamma regelverket omfattas inte av detta regelverk.[24] Således kan en sådan sändningsplikt inte omfattas av villkoren i artikel 31 i direktiv 2002/22.

56. Med tanke på att ett sådant företag som Playmédia inte är leverantör av elektroniska kommunikationsnät utan leverantör av innehåll, skulle en eventuell sändningsplikt för ett sådant företag i stället omfattas av de föreskrifter som rör innehåll och audiovisuell politik. Ett krav på att den nationella lagstiftningen rörande innehåll ska uppfylla villkoren i artikel 31 i direktiv 2002/22 skulle strida mot den uttryckliga bestämmelsen i artikel 1.3 i direktiv 2002/21 med innebörden att innehåll och audiovisuell politik inte omfattas av det gemensamma regelverket,[25] även om det står den nationella lagstiftaren fritt att tillämpa nämnda villkor efter eget gottfinnande.

57. Jag föreslår därför att den tredje tolkningsfrågan ska besvaras med att de villkor som en sändningsplikt enligt artikel 31 i direktiv 2002/22 ska uppfylla inte är bindande för en medlemsstat som föreskriver en sändningsplikt som faller utanför tillämpningsområdet för nämnda artikel.

Den femte tolkningsfrågan

58. Den femte tolkningsfrågan rör villkoret att ett betydande antal slutanvändare av nät som omfattas av sändningsplikt ska använda dessa nät som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och tv-sändningar. Detta villkor anges i artikel 31 i direktiv 2002/22. Följaktligen är den femte tolkningsfrågan relevant endast om det framgår av svaret på den första eller den tredje tolkningsfrågan att villkoren enligt den artikeln för åläggande av sändningsplikt är tillämpliga på en sådan situation som den som är för handen i det nationella målet. Mot bakgrund av mina föreslagna svar på den första och den tredje tolkningsfrågan saknas det därför anledning att besvara den femte tolkningsfrågan.

24 Punkterna 17–25 i detta förslag till avgörande.

25 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2008, Kabel Deutschland Vertrieb und Service (C-336/07, EU:C:2008:765, punkt 34).

Förslag till avgörande

59. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att tolkningsfrågorna från Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike) ska besvaras enligt följande:

1) Artikel 31.1 första stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 november 2009, ska tolkas så, att ett företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet inte ska anses utgöra ett företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten i den mening som avses i den bestämmelsen.

2) Direktiv 2002/22, i dess lydelse enligt direktiv 2009/136, ska tolkas så, att det inte utgör hinder för att en medlemsstat ålägger företag som erbjuder direktuppspelning och direktuppspelning i realtid av tv-program på internet en skyldighet att sända vissa tv-program. Det mål som eftersträvas genom en sådan sändningsplikt ska emellertid vara av allmänintresse, vilket exempelvis är fallet om målet är att inom ramen för medlemsstatens kulturpolitik bibehålla mångfalden i tv-programutbudet i medlemsstaten. Vidare ska sändningsplikten stå i proportion till det eftersträvade målet, vilket innebär att tillämpningsförfarandet ska vara öppet och grundas på objektiva, icke-diskriminerande och i förväg kända kriterier. Det ankommer på de nationella domstolarna att bedöma huruvida dessa båda villkor är uppfyllda. Därutöver ska de berörda företagen också inhämta förhandstillstånd från dem som innehar upphovsrättsliga eller upphovsrätten närstående rättigheter vilka skyddar det innehåll som ingår i de ovannämnda programmen.

3) De villkor som en sändningsplikt enligt artikel 31 i direktiv 2002/22 ska uppfylla är inte bindande för en medlemsstat som föreskriver en sändningsplikt som faller utanför tillämpningsområdet för nämnda artikel.